

СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ УМОВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ЗП(ПТ)О

*Чорнусь С. М.
м. Полтава*

Анотація: У статті аналізується проблема створення комфортного середовища в закладі професійної освіти, що сприяє збереженню і зміцненню здоров'я учнів. Розглядається комплекс заходів, яких необхідно вжити з метою забезпечення комфортних умов для реалізації проектно-технологічної діяльності учнів ЗП(ПТ)О.

Ключові слова: проектно-технологічна діяльність, комфортні умови роботи учнів закладів професійної освіти, облаштування робочих місць учнів для проектно-технологічної діяльності, здоров'язберігальні технології навчання.

Освіта на сучасному етапі розвитку держави спрямовується на збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління, а відтак першочерговими завданнями навчального закладу є створення здорового середовища для творчої самореалізації кожного учня, виховання молодих людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом усього життя, зберігати і примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну державу як не від'ємну складову європейської та світової спільноти. Створити здорове середовище для учнів – одне з головних завдань навчальних закладів всіх типів.

Як зазначає дослідник Ю. Бойчук, умови виховання і навчання дітей та підлітків мають значний вплив на формування їхнього здоров'я [2, с. 26]. Заклади освіти є важливою складовою соціальної адаптації дитини, і серед факторів, що впливають на показники стану здоров'я та захворюваності, фактори навчального середовища становлять 30 %. Молоді люди проводять в закладах професійної освіти 70 % свого часу, і їм просто нікуди дітися від дії факторів навчального середовища, які до того ж мають комбінований характер.

На нашу думку, особлива увага у закладі професійної освіти має приділятися організації навчально-виробничого навчання та проектно-технологічної діяльності учнів, визначенню конкретних кінцевих результатів, яких повинні досягти учні після завершення навчання. А також підвищенню компетентності педагогічного колективу, підготовці викладачів та майстрів виробничого навчання до здійснення інноваційної діяльності, впровадженню у навчально-виховний процес інноваційних здоров'язберігальних технологій.

Практично перед кожним навчальним закладом постають завдання створення здорового освітнього середовища для учнів, оскільки той мікросоціум, у який діти потрапляють у ЗП(ПТ)О, не завжди є сприятливим для їхнього розвитку.

Поняття «середовище» розуміється як сукупність елементів, які у співвідношенні між собою становлять «простір і умови життя людини» [4, с. 14]. В. Ясвін пропонує розглядати освітнє середовище як систему впливів і умов формування особистості за певним зразком, а також можливостей для її розвитку, що є в соціальному і просторово-предметному оточенні. Отже, поняття «середовище» охоплює соціально-побутові умови, які оточують дитину, і сукупність людей, пов'язаних спільністю цих умов. Правомірно стверджувати, що соціальне середовище для дитини – це не тільки її довкілля, але й характер виховання, інтереси, установки людей, серед яких вона живе, що у своїй сукупності створюють своєрідний мікроклімат сім'ї.

Враховуючи досвід роботи з впровадження проектно-технологічної діяльності

учнів, ми визначаємо комфортного освітнього середовища:

- організація навчально-виховного процесу (тривалість занять і перерв);
- створення сприятливого психологічного мікроклімату (стиль спілкування викладача й учня), добір методів та форм навчання;
- підтримання санітарно-гігієнічних умов (провітрювання приміщення, температурний режим тощо);
- урегулювання рухового режиму та фізичного навантаження дітей (з огляду на їхні вікові особливості);
- підбір необхідного зручного оснащення навчального процесу (меблі, обладнання, інструментів тощо);
- виховання культури спілкування між учнями, організація відповідної позаурочної роботи.

Створювати комфортні умови навчального середовища для реалізації проектно-технологічної діяльності учнів необхідно розпочинати з аналізу рівня підготовленості учнів до творчої проектно-технологічної діяльності, наявного навчально-методичного забезпечення, перспективи реалізації творчих проектів учнів та умови їх виготовлення (наявність достатнього матеріально-технічного забезпечення). Реалізація проектно-технологічної діяльності учнів передбачає не лише особливі розумові навантаження, а й психофізіологічне напруження в навчально-виробничій діяльності учнів. Тому важливими чинниками комфортних умов є який робота формування здорового способу життя; визначення рівнів теоретичної й практичної підготовленості учнів; дотримання показників фізичного здоров'я; впровадження здоров'язберігальних педагогічних технологій; забезпечення нормального психологічного мікроклімату в колективі; санітарно-гігієнічну роботу; дотримання режиму праці й відпочинку; забезпечення емоційного задоволення результатом своєї праці.

Спираючись на практику закладів професійної освіти в яких реалізується проектна технологія навчання учнів, можна визначити кроки створення комфортного та безпечного середовища.

Перший крок – аналіз інфраструктури закладу, його навчального, навчально-методичного та кадрового забезпечення. Це дає можливість визначити умови для організації здоров'язберігальної діяльності навчального закладу.

Другий крок – проведення моніторингу психофізіологічного рівня підготовленості учнів: фізичний розвиток, фізичний енергопотенціал та психомоторика; характер спілкування, уміння керувати психічними станами, рівень стресостійкості, особливості розумових здібностей, особливості засвоєння програмного матеріалу; соціальну адаптивність та соціометричний статус; вольові навички, рівень саморегуляції, самодисципліни, самооцінювання; показники духовності – прагнення до пізнання, до істини, пріоритет гуманістичних цінностей, орієнтація на саморозвиток.

Третій крок – раціональна організація навчально-виховного процесу (формування сучасних оригінальних навчальних завдань, що передбачають реалізацію проектно-технологічної діяльності учнів за професією, посилену для виконання учнями ЗП(ПТ)О).

Четвертий крок – діагностика, корекція та попередження трудового навантаження (нормування навчального навантаження і профілактика стомлюваності учнів; забезпечення оптимального трудового режиму учнів з урахуванням їхніх вікових особливостей; зміна видів і форм навчальної діяльності).

П'ятий крок – впровадження здоров'язберігальних технологій та психологічний супровід навчально-виробничої діяльності та трудової активності учнів.

Шостий крок – консультативна робота з учнями в процесі реалізації проектно-технологічної.

Сьомий крок – розвиток матеріально-технічної бази навчального закладу;

дотримання санітарно-гігієнічних норм і правил, що гарантують належних умов продуктивної праці учнів (світловий і тепловий режими, вентиляція); дотримання норм пожежної безпеки; нормування навчального навантаження, обсягу домашніх завдань; створення комфортної атмосфери у взаєминах між викладачами й учнями.

Одна з форм створення комфортного навчального середовища – учнівське самоврядування, що є способом організації життя колективу, який забезпечує комплексний виховний вплив на учнів шляхом їх залучення до усвідомленої й системної участі в навченому процесі та суспільному житті. Важливими є виконання учнями суспільнокорисних проєктів. Проєктно-технологічна діяльність повинна мати доцільний кінцевий продукт для життєдіяльності людини.

Забезпечення комфортних, безконфліктних і безпечних умов для становлення особистості дитини, збереження та розвитку її самобутності й унікальності, реалізації творчих здібностей стало основою створення здорового й комфортного навчального середовища. Поглиблена робота зі створення комфортних умов навчання й праці дає позитивні результати:

- на рівні учнів: зменшення кількості випадків порушення дисципліни, поява інтересу до власних якостей та рівня особистого розвитку, посилення віри в себе; прагнення до саморозвитку та самовдосконалення, бажання розкрити себе перед друзями, вчителями з кращого боку;

- на рівні сім'ї: висока оцінка творчих та інтелектуальних здібностей дітей, відчуття єдності з дитиною, встановлення теплих, доброзичливих, дружніх стосунків;

- на рівні учнівського колективу: підвищення рівня згуртованості колективу, що сприяє розвитку доброзичливих стосунків, виникненню взаємних симпатій, взаємної прихильності, емоційній єдності «один за всіх, і всі за одного»; участь у спільній проєктно-технологічній діяльності;

- на рівні навчального закладу: підвищення якості надання освітніх послуг; створення творчої атмосфери в педагогічному колективі; формування здорового способу життєдіяльності закладу освіти;

- на рівні країни: формування та апробування моделі комфортного навчального середовища в закладах професійної освіти.

Отже, на нашу думку, комфортне освітнє середовище в закладах професійної (професійно-технічної) освіти – це сукупність компонентів, умов і чинників, які у співвідношенні між собою створюють здоровий життєдіяльний простір для творчої продуктивної реалізації самих сміливих задумів учнівської молоді, які можна втілити через залучення учнів до проєктно-технологічної діяльності.

Список використаної літератури

1. Захаренко О. А. Слово до нащадків / О.А. Захаренко. – К.: Богданова А. М., 2006. – 215 с.
2. Каташов А.І. Педагогічні умови розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею: дис. ... канд. пед. наук 13.00.07 / А. І. Каташов. – К., 2000. – 265 с.
3. Про становище молоді в Україні. Молодь за здоровий спосіб життя // Газета Верховної Ради України «Голос України» від 4 листопада 2010 року №207 (4957).
4. Сироватко О. Підходи до формування здоров'язберігаючого середовища в закладі освіти / О.Сироватко // Директор школи. – № 38 (566). – Жовтень. – 2009.
5. Про подальше впровадження міжнародного проєкту «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю» в Україні: Наказ Міністерства освіти України та Міністерства охорони здоров'я України від 20 липня 1998 року № 206/272 // Позакласний час. – 2004. – № 3-4. – С. 11-12.